

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยมาตรฐานหรือภาษาไทยกรุงเทพเป็นภาษาประจำชาติของคนไทยที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ใช้เป็นภาษาราชการ และใช้ในการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามคนไทยที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศมีความหลากหลายในการใช้ภาษา ภาษาไทยที่ใช้ในภาคต่าง ๆ มีความแตกต่างกันตามถิ่นที่อยู่ของผู้ใช้ภาษาซึ่งอาจแบ่งเป็นภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ เช่น ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นตะวันออกเฉียงเหนือหรืออีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ นอกจากนี้ประชากรที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาจากชาติพันธุ์ต่าง ๆ หลายชาติพันธุ์ แต่ละชาติพันธุ์ต่างมีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง

ความหลากหลายทางชาติพันธุ์นี้ ทำให้เกิดความหลากหลายทางภาษา หากจะแบ่งกลุ่มภาษาที่ใช้ในประเทศไทยอาจแบ่งได้เป็น 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มภาษาตระกูลไท กลุ่มภาษาตระกูลจีน-ทิเบต กลุ่มภาษาตระกูลมอญ-เขมร กลุ่มภาษาตระกูลออสโตรนีเซียน และกลุ่มภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก หรือกลุ่มมอญ-เขมร (สุวิไล เปรมศรีรัตน์, 2541)

ภาษาที่ใช้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นภาษาตระกูลไท อาทิ ภาษาผู้ไท ภาษาย้อ (ญ้อ) พบว่ามีมากที่สุดในจังหวัดนครพนม สกลนคร และกาฬสินธุ์ ส่วนบริเวณจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และตอนใต้ของจังหวัดอุบลราชธานี มีการใช้ภาษาเขมร ภาษากูย (ส่วย) ซึ่งอยู่ในภาษาตระกูลมอญ-เขมร เป็นจำนวนมาก (กัลยา ดิงศภักดิ์, 2545) ในสภาพปัจจุบัน การที่ประชากรในประเทศไทยมีความแตกต่างทางภาษา ทำให้ส่งผลกระทบต่อการศึกษา การสื่อสาร การใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน และในการเรียนการสอน เนื่องจากผู้คนส่วนใหญ่ใช้ภาษาท้องถิ่นหรือภาษาแม่ที่ไม่ใช่ภาษาไทยในชีวิตประจำวันกับทุกคนในครอบครัว และในการติดต่อสื่อสารทั่วไป ขณะที่ต้องใช้ภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐานในห้องเรียน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้รับสารบางครั้งไม่เข้าใจความหมายที่ผู้ส่งสารต้องการ และในการเรียนการสอน ขณะที่ครูใช้ภาษาไทยกลาง ส่วนนักเรียนใช้ภาษาแม่ของตนเอง ทำให้บางครั้งไม่สามารถสื่อสารกับนักเรียนได้ นอกจากนี้จากการที่ผู้วิจัยปฏิบัติราชการอยู่ที่โรงเรียน

กฤษกรศิริวิทย์ อ.ไพโรบิ่ง จ.ศรีสะเกษ นักเรียนมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทยอีสาน เขมร และกวย และใช้ภาษาอีสาน เขมร และกวยเป็นภาษาแม่ ตามลำดับ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารของนักเรียนไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นักเรียนส่วนใหญ่มักใช้ภาษาท้องถิ่นของตนเองกับเพื่อนที่โรงเรียนและนอกห้องเรียน บางครั้งขณะที่สนทนากับครูก็ใช้ภาษาแม่ปนอยู่ด้วย ทำให้เป็นอุปสรรคในการสื่อสารในภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาไทยในระดับข้อความของนักเรียนยังมีปัญหาอยู่มาก เช่น ในการเขียนข้อความประเภทเรื่องเล่า (Narrative discourse) ผู้วิจัยพบว่าการใช้คำอ้างถึงตัวละครในการเขียนนิทานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ยังมีความสับสนในการใช้รูปภาษาเพื่ออ้างถึง เช่น บางครั้งใช้ “มัน” บางครั้งใช้ “เขา” และบางครั้งใช้รูปภาษาอื่นเพื่ออ้างถึงตัวละครตัวเดียวกัน นอกจากนี้ นักเรียนยังใช้คำสรรพนามเพื่ออ้างถึงตัวละครไม่คงที่ เช่น ตัวละครในเรื่องเป็น กระจ่าง แต่บางครั้งนักเรียนใช้คำสรรพนามว่า “มันมีอยู่ตัวเดียว” บางครั้งใช้ว่า “กระจ่างคนเดียว” เหมือนกำลังอ้างถึงตัวละครที่เป็นมนุษย์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยอ่านแล้วไม่เข้าใจเนื้อเรื่อง ในเรื่องนี้ประพาศน์ พฤทธิประภา (2525) กล่าวว่าปัจจัยด้านภาษา เช่นการใช้ภาษาท้องถิ่นหรือการใช้ภาษาแม่ที่ไม่ใช่ภาษาไทยกลางของนักเรียนเองมีผลต่อการเรียนและความเข้าใจของนักเรียน

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกฤษกรศิริวิทย์ อ.ไพโรบิ่ง จ.ศรีสะเกษ ที่พูดภาษาอีสาน เขมร และกวย เป็นภาษาแม่ ว่ามีลักษณะการใช้กลไกการเชื่อมโยงความในภาษาไทยอย่างไร โดยผู้วิจัยสันนิษฐานว่า การพูดภาษาแม่มีผลต่อการใช้กลไกการเชื่อมโยงความในภาษาไทย

การเชื่อมโยงความ (Cohesion) เป็นกระบวนการสำคัญในการแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างข้อความที่ต่อเนื่องกันในภาษาระดับข้อความหรือสัมพันธสาร (Discourse) Halliday & Hasan (1976) กล่าวว่าภาษาระดับข้อความเป็นความเรียง (Text) เป็นหน่วยทางภาษาที่มีประโยคเป็นองค์ประกอบ และประโยคเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันทางความหมาย การเชื่อมโยงความ (Cohesion) เป็นกระบวนการแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างองค์ประกอบของข้อความตั้งแต่ 2 องค์ประกอบขึ้นไป การเชื่อมโยงความจะปรากฏให้เห็นในบริบทภาษา ด้วยรูปภาษาซึ่งเป็นกลไกแสดงการเชื่อมโยงความ (Cohesive Device) บางประการ เช่น การอ้างถึง (Reference) การใช้คำเชื่อม (Conjunction) และการละ (Ellipsis)

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงความนี้มีผู้ศึกษาไว้หลายด้าน เช่น นิตยสุดา อภินันทาภรณ์ (2534) ศึกษาลักษณะการเชื่อมโยงในการรายงานข่าวอาชญากรรมของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ นันทิกานต์ ศิลปศร (2542) ศึกษาเปรียบเทียบการเชื่อมโยงความในรายการ

สารคดีไทยและสารคดีแปลทางโทรทัศน์ ปิยนารถ แสงศักดิ์ (2536) ศึกษาการใช้กลไกในการเชื่อมโยงความในภาษาพูดและภาษาเขียนของเด็กวัย 7-9 ปี สุณีย์ ถีลาพรพินิจ (2547) ลักษณะการเชื่อมโยงความในสามก๊กฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) สุภาพร งามประดิษฐ์ (2540) ศึกษาการเชื่อมโยงความในการรายงานข่าวทางโทรทัศน์: ข่าวอ่านกับข่าวสดแบบไม่มีบท อัจฉรากร กัลยาจิตรโกศล (2543) ศึกษาลักษณะการเชื่อมโยงความในกลอนนิราศของสุนทรภู่

ส่วนการศึกษากการเชื่อมโยงความที่เกี่ยวข้องกับภาษาถิ่น เท่าที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามา มีการศึกษาไว้ เช่น ทศนี้อย์ เจริญพร (2534) ศึกษาลักษณะการเชื่อมโยงความในศิลาจารึกอีสานระหว่างพุทธศักราช 1893-2466 ส่วนการศึกษากการเชื่อมโยงความที่เกี่ยวข้องกับภาษาเขมร หรือ กูยเท่าที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาเป็นการศึกษาในด้านอื่นไม่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงความ

จากการศึกษาที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษากการใช้กลไกการเชื่อมโยงความในภาษาไทยของนักเรียนที่พูดภาษาอีสาน เขมร หรือ กูย เป็นภาษาแม่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาลักษณะการใช้กลไกการเชื่อมโยงความของนักเรียนที่พูดภาษาอีสาน เขมร กูย หรือ ภาษาไทยกลางเป็นภาษาแม่ว่า ภาษาแม่มีอิทธิพลต่อการใช้กลไกการเชื่อมโยงความของนักเรียนที่มาจากต่างชาติพันธุ์หรือไม่ โดยคาดว่าผลการศึกษากครั้งนี้จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยรับราชการอยู่ ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยที่มีผู้เรียนมาจากหลายชาติพันธุ์ และพูดภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยกลางเป็นภาษาแม่

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษากการใช้กลไกการเชื่อมโยงความในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่พูดภาษาอีสาน เขมร กูย หรือ ภาษาไทยกลางเป็นภาษาแม่
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้กลไกการเชื่อมโยงความในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่พูดภาษาอีสาน เขมร กูย หรือ ภาษาไทยกลางเป็นภาษาแม่

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

ภาษาแม่ของนักเรียนส่งผลต่อการใช้กลไกการเชื่อมโยงความในภาษาไทย

1.4 ขอบเขตการวิจัย

- 1) การศึกษานี้เป็นการศึกษาภาษาระดับข้อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พูดภาษาอีสาน เขมร กูย หรือเป็นภาษาไทยกลางภาษาแม่
- 2) ผู้วิจัยเลือกศึกษาการใช้กลไกในการเชื่อมโยงความในภาษาระดับข้อความเฉพาะเรื่องการอ้างถึง (Reference) การใช้คำเชื่อม (Conjunction) และ การละ (Ellipsis)
- 3) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากลไกการเชื่อมโยงความที่ปรากฏในการเขียนเรียงความของนักเรียน

1.5 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

- 1) การอ้างถึง (Reference) อ้างอิงแนวคิดของฮัลลiday และฮะซาน (Halliday & Hasan: 1976) และวิภา ฌานวังสะ (Wipah Chanawangsa: 1986) รายละเอียดในบทที่ 2
- 2) การใช้คำเชื่อม (Conjunction) อ้างอิงแนวคิดของฮัลลiday และฮะซาน (Halliday & Hasan: 1976) และวิภา ฌานวังสะ (Wipah Chanawangsa: 1986) รายละเอียดในบทที่ 2
- 3) การละ (Ellipsis) อ้างอิงแนวคิดของฮัลลiday และฮะซาน (Halliday & Hasan: 1976) และวิภา ฌานวังสะ (Wipah Chanawangsa: 1986) รายละเอียดในบทที่ 2

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบถึงการใช้กลไกการเชื่อมโยงความในภาษาไทยของนักเรียนที่พูดภาษาอีสาน เขมร หรือกูยเป็นภาษาแม่
- 2) นำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยให้กับนักเรียนที่พูดภาษาอีสาน เขมร หรือกูยเป็นภาษาแม่
- 3) เป็นแนวทางในการเรียนการสอนภาษาไทยให้กับนักเรียนที่ไม่ได้พูดภาษาไทยกลางเป็นภาษาแม่

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัย

- 1) การเชื่อมโยงความ หมายถึง กระบวนการในการแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างข้อความที่ปรากฏต่อเนื่องกันในภาษาระดับข้อความ
- 2) กลไกการเชื่อมโยงความ หมายถึง ลักษณะหรือประเภทของการเชื่อมโยงความที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างข้อความ เช่น การอ้างถึง การใช้คำเชื่อม การละ การแทนที่ การซ้ำ เป็นต้น
- 3) การอ้างถึง หมายถึง การแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายที่รูปภาษาหนึ่งไม่มีความหมายชัดเจนในตัวเองแต่ต้องอาศัยการตีความหรืออ้างถึงความหมายจากรูปภาษาอื่น หรือจากบริบททางภาษาหรือบริบททางสถานการณ์
- 4) การใช้คำเชื่อม หมายถึง การแสดงความสัมพันธ์ทางความหมายของข้อความที่ปรากฏต่อเนื่องกัน โดยมีคำสันธาน ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อมเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อความนั้น
- 5) การละ หมายถึง การแสดงความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ระหว่างข้อความโดยการไม่ปรากฏรูปภาษาใดๆ ในอนุภาคหรือประโยค
- 6) กลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีลักษณะทางภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างจากบุคคลกลุ่มอื่นในสังคม
- 7) ภาษาแม่ หมายถึง ภาษาที่บุคคลสามารถพูดได้เป็นภาษาแรกเมื่อมีความสามารถในการใช้ภาษา

1.8 การแสดงการอ้างอิงแหล่งข้อมูล

1) อักษรย่อตัวแรก หมายถึง	กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่
ก เป็นอักษรย่อของ	กวย
ข เป็นอักษรย่อของ	เขมร
ทอ เป็นอักษรย่อของ	อีสาน
ท เป็นอักษรย่อของ	ไทย
2) อักษรย่อตัวที่สอง หมายถึง	โรงเรียน ได้แก่

กศว	เป็นอักษรย่อของ	กาญจนาภิเษกวิทยาลัย
นปค	เป็นอักษรย่อของ	โนนปฐนวิทยาาคม
พบค	เป็นอักษรย่อของ	ไพโรบึงวิทยาาคม
ศกว	เป็นอักษรย่อของ	ศรีสะเกษวิทยาลัย

3) ตัวเลขตัวแรก หมายถึง ประเภทของงานเขียน ได้แก่

1	หมายถึง	การบรรยาย
2	หมายถึง	การอธิบาย
3	หมายถึง	การเล่าเรื่อง

4) ตัวเลขตัวที่สอง หมายถึง ลำดับที่ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากลำดับที่ 1-60

5) ตัวเลขในวงเล็บหน้าเครื่องหมาย (:) หมายถึง เลขหน้าของข้อมูลอ้างอิง

6) ตัวเลขในวงเล็บหลังเครื่องหมาย (:) หมายถึง ลำดับที่ประโยคของข้อมูลที่อ้างอิง

ตัวอย่าง ก / พบค / 1 / 1 (4: 6-7) หมายถึง กลุ่มชาติพันธุ์กัญญ (ก) / โรงเรียนไพโรบึงวิทยาาคม (พบค) / การบรรยาย (1) / นักเรียนกลุ่มตัวอย่างคนที่ 1 (1) / หน้าที่ 4 (4) : ประโยคที่ 6-7 (6-7)

1.9 การใช้สัญลักษณ์

1) ขีดเส้นใต้สองเส้น เช่น <u>แก้ว</u>	หมายถึง	รูปที่ถูกแทน
2) ขีดเส้นใต้หนึ่งเส้น เช่น <u>จอ</u>	หมายถึง	สิ่งอ้างอิง